

Излази 1. и 15. дана
— у мјесецу —

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2-40
на по године . К 1-20
на четврт год. К —60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједини бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Кола народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Руско-јапански рат.

Русија се у Азији силно раширила. Она има тамо земље више него што је сва Европа. Пре три године заузела је и Манџурију, земљу богату житом и благом и настањену Китајцима, и тако је добила излаза на море у Азији, које се зове Жуто Море, на коме је руска главна лука и тврђава Порт-Артур. Она се тако досад развила, те у мало што није главни господар у Азији.

Близу те земље Манџурије има прилично велика држава на острвима по имену Јапан, који је растављен од Азије Жутим и Јапанским Морем и који има преко 45 милијуна становника, дакле има душа колико и Аустро-Угарска, али је земљиштем мања од ње. Та се држава заратила била пре неколико година с Китајем, који има преко 450 милијуна душа, десет пута више него Јапан, па ипак су Јапанци потукли Китајце. Јапанци имају војску сасвим уређену као код нас у Европи, а Китајци, који су иначе вредни радници, ваљани ратари и добри трговци не маре за војску, па је готово ни немају. Зато су их бројем много мањи Јапанци и могли потући.

Енглеска, која држи велику земљу Индију у Азији, а уз њу Северна Америка нерадо гледају како се Русија шири у Азији. Они би ради да сву трговину у Азији дочепалу у своје руке, па виде да им је Русија на великој сметњи. Зато су они подмакли Јапан, који и сам нерадо гледа како се Русија шири у Азији, јер је и Јапану тесно код куће. Мала земља а много људи, па би Јапан рад да се прошири у земљи Кореји. Она лежи испод Манџурије, с десна јој је Жуто Море, које је раставља од Китаја, а с лева Јапанско Море, које је дели од Јапана. Кореја је за сад самостална држава, али има слабу владу и владара, па за то се и могу Русија и Јапан тући на њиховој земљи, а њу и не питају ништа. Корејанци већма воле Русе него Јапанце, јер Руси куд год дођу чине добро народима. Кад би Јапан дакле добио Кореју гледао би да се рашири и у Манџурију, коју држе Руси.

Због тога су се већ одмах после јапанско-

китајског рата заоштравале прилике између Јапана и Русије. Јапан су, како смо рекли, потпиривале Енглеска и Северна Америка, и он се две и по године спремао за рат. Русија није желела рата, али, кад је видела шта ови раде и намеравају, и она је тамо купила своју војску и оружала се.

У новије време видело се, да Јапан хоће силом рата, јер је почео тражити од Русије, да иде из Манџурије. Русија је много попуштала и све је друго хтела учинити за вољу Јапана, само да не дође до рата, али земљу Манџурију није могла напустити, јер је тамо потрошила милијуне и саградила велике железнице. Јапан је у ноћи између прошлог понедељка и уторка мучки ударио на руске бродове у луци пред Порт-Артуром и тако отпочео рат. По праву, које вреди међу народима и државама, не би се смео на тако мучки начин отпочети рат, али Јапан се тога не држи. Русија је морала прихватити рат, кад је овако нападнута и сад се те две државе боре у Азији.

Непријатељи Русије, а пријатељи Јапана, радују се и ликују, што је Јапан оштетио код Порт-Артура три руске ратне лађе, па се већ надају, да ће овако ићи до краја. Али се љуто варају. Главна снага Русије није на мору, него на копну и ту ће се одлучити бојна срећа. Док ово пишемо, већ жица јавља да су Руси прешли из Манџурије границу Кореје и пошли на Јапанце, па се крећу према престоници Кореје, која се зове Сеул. Рат може дуго трајати, јер и Русија и Јапан довлаче све више војске, а Јапан ће се очајно борити, јер су додуше храбри људи, но то ће им све слабо помоћи. Не би Русију сва Европа савладала, а камо ли Јапан, који извлачи кестење из ватре за Енглезе и Американце. Непријатељи хоће да нанесу квара Русији, јер она њима смета и у Азији и на нашем Балкану. Они хоће да добију за се и земље турске царевине на штету хришћанских Словена, за које су Руси већ толико крви пролили.

Рећи ћемо само још ово: Те земље, где се рат води, далеко су од прилике од нас колико и Америка, само леже на другом крају света, на ону страну, откуда нама сунце излази.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послје, да га читате

Бој на Мишару.¹

(Народна пјесма).

Полећела два врана гаврана,
 Са Мишара поља широкога
 А од Шапца града бијелога,
 Кржавијех кљуна до очију,
 И крвавих ногу до кољена.
 Пролећеше сву богату Мачву,
 Валовиту Дрину пребродише,
 И честиту Босну прејездише,
 Те падоше на крајину љуту,
 Баш у Вакуп проклету паланку,
 А на кулу Кулин-капетана!
 Како па'ше оба загракташе.
 Ту излази када Кулинова,
 Излазила, те је говорила:
 „Ја два врана, два по Богу брата!
 „Јесте л' скоро од доње крајине,
 „Од Мишара поља широкога
 „А од Шапца града бијелога?
 „Јесте л' вид'ли многу Турску војску,
 „Око Шапца града бијелога
 „И у војсци Турске поглавице?
 „Јесте л' вид'ли мога господара,
 „Господара Кулин-капетана,
 „Кој' је глава на сто хиљад' војске,
 „И који се цару затекао,
 „Да ћ' Србију земљу умирити
 „И од раје покупит' хараче;
 „Да ће Црног Ђорђа уватити
 „И жива га цару опремити;
 „И да ћ' исјећ' Српске поглавице,
 „Кој' су кавгу најпре приметили?
 „Је ли Ђорђа цару оправдио?
 „Је л' Јакова на колац набио?
 „Је ли Луку жива огулио?
 „Је л' Цинцара на ватри испек'о?
 „Је л' Чупића сабљом посјекао?
 „Је л' Милоша с коњма истргао?
 „Је л' Србију земљу умирио?
 „Иде ли ми Кулин-капетане?
 „Води л' војску од Босне поносне?
 „Иде ли ми, хоће л' еколо доћи?
 „Не гони ли Мачванскијех крава?
 „Не води ли Српскијех робиња,
 „Које би ме вјерно послужиле!
 „Каж'те мене, кад ће Кулин доћи?
 „Кад ће доћи, да се њему надам?
 Ал' бесједе двије тиге вране:
 „Ој госпођо, Кулинова љубо!
 „Ради бисмо добре казат' гласе,
 „Не можемо, већ каконо јесте;
 „Ми смо скоро од доње крајине

„А од Шапца града бијелога
 „Са Мишара поља широкога
 „Виђели смо многу Турску војску
 „Око Шапца града бијелога,
 „И у војсци Турске поглавице,
 „И вид'ли смо твога господара,
 „Господара Кулин-капетана,
 „И вид'ли смо Црнога Ђорђија
 „У Мишару пољу широкоме;
 „У Ђорђија петнаест хиљад' Срба,
 „А у твога Кулин-капетана,
 „У њег' бјеше сто хиљад' Турака.
 „Ту смо били, очима гледали,
 „Кад се двије ударише војске
 „У Мишару пољу широкоме,
 „Једно Српска, а друго је Турска;
 „Пред Турском је Кулин-капетане,
 „А пред Српском Петровићу Ђорђе;
 „Српска војска Турску надвладала.
 „Погибе ти Кулин-капетане,
 „Погуби га Петровићу Ђорђе;
 „С њим погибе тридесет хиљад' Турак';
 „Изгибоше Турске поглавице,
 „По избору бољи од бољег,
 „Од честите Босне камените,
 „Нити иде Кулин-капетане,
 „Нити иде нити ће ти доћи,
 „Нит' се надај нити га погледај,
 „Рани сина, пак шаљи на војску;
 „Србија се умирит' не може“.
 Кад то зачу Кулинова када,
 Она цикну како љута гуја,
 Па кадуна 'вако говорила:
 „Јао врани, да зла тога гласа!
 „Још ми каж'те, два по Богу брата!
 „Кад сте били, очима гледали,
 „Знадете ли још ког по имену
 „Поглавара, кој' је погинуо,
 „Од честите Босне камените?“
 Говоре јој двије тиге вране:
 „Знамо сваког, госпо Кулинова!
 „Сваког знамо, и казат' хоћемо
 „Поглавара сваког по имену,
 „И ко их је, кадо, погубио,
 „Погибе ти Мехмед-Капетане
 „Од Зворника града бијелога,
 „Погуби га Милош од Поцерја!
 „Пак погибе паша Синан-паша,
 „Из Горажда са Херцеговине,
 „Погуби га Лазаревић Луко!
 „Погибе ти Мула Сарајлија,
 „Погуби га Чупић код Дреновца!
 „Погибе ти Асан Беширевић
 „У Китогу лугу зеленоме,
 „Погуби га попе Смиљанићу!
 „Погибе ти Дервентски капетан,
 „Погуби га Ваљевац Јакове,
 „На Добрави одс'јече му главу,

¹ Мјесеца августа 1806. била је битка на Мишару између Кулин-капетана и Карађорђа. То је једно од славних и сјајних дјела Црнога Ђорђа, и ми смо већ у овом броју хтјели доијети опис те битке, како је била, али за овај број нисмо имали мјеста. Зато ћемо то учинити у броју послје овога, јер ће се то у сласт читати.

„Нешто Турак на Саву удари,
 „На добријем коњма препливаше,
 „Утекоше у земљу Њемачку,
 „Ками мајци да утећи могу!
 „Зачуо их витез Цинцар Јанко,
 „И зачуо Лазаре Мутапе,
 „Припасаше свијетло оружје,
 „Пријеђоше у земљу Њемачку,
 „Пак по трагу поћераше Турке;
 „СТИГОШЕ ИХ НА ПРВОМ КОНАКУ,
 „Баш на ушћу код воде Босута.
 „Истом Турци на конак одјали,
 „У Босуту пред бијелом крчком,
 „Али Цинцар из краја повика:
 „Стани, Туре! нијеси ми утекло,
 „С друге стране Мутап повикао,
 „Кад то зачу Остроч-капетана,
 „Лудо д'јете, одмах се предаде
 „Аџи-Мосто на мах обумрије;
 „Ту долеће Цинцар са Мутапом,
 „Мутап Мосту одсијече главу.
 „Цинцар Јанко Остроч-капетану;
 „Утече им од Градачца Дедо;
 „А ни он им не би утекао,
 „Ал' у Деда много пријатеља,
 „Па га сакри Њемачка господа.
 „Кад згубише Остроч-капетана,
 „Ту Србини како мрки вуци
 „Од њих пусто одузеше благо,
 „И добре им коње поваташе,
 „А њих јадне у Саву бацише:
 „И овако Сави говорише:
 „„Саво водо, валовита, ладна!
 „„Ждери, Саво, наше душманине“.
 „Посјекоше Остроч-капетана
 „У Њемачкој пред бијелом крчком,
 „Не стиде се цара ни ћесара“.
 Кад то зачу Кулинова када,
 Љуто цвили, до Бога се чује,
 Јадикује кано кукавица,
 А преврће кано ластавица;
 Па овако проклињати стаде:
 „Б'јели Шапцу, не бијелио се,
 „Већ у живој ватри изгорио;
 „Јер код тебе Турци изгибоше.
 „Црни Ђорђе, да те Бог убије!
 „Од како си ти закрајинио,
 „Многу ли си мајку уцв'јелио,
 „А љубовцу у род опремио,
 „И сестрицу у црно завио;
 „И мене си јадну уцв'јелио,
 „Јер ми згуби мога господара,
 „Господара Кулин-капетана.
 „Попе Луко, рана допануо!
 „Јер погуби пашу Синан-пашу,
 „Који знаде Босну свјетовати?
 „О Милошу, пушка те убила;
 „Јер погуби Мемед-капетана,

„Који но је био десно крило
 „Ц'јеле Босне и њене крајине?
 „О Јакове, да те Бог убије!
 „Твоји двори пусти останули;
 „Јер погуби Дервент-капетана?
 „О Чупићу, жалости дочек'о!
 „Јер погуби Мулу Сарајевског,
 „Који знаде и цару судити?
 „О Китоже, не зеленио се!
 „Смиљанићу, не веселио се!
 „Јер погуби Бећирева Асу,
 „Кога љепшег у свој Босни нема?
 „Остаде му злато испрошено.
 „О Цинцаре, да те Бог убије!
 „Мало јада по Турџији радиш?
 „Ја шта тражиш по земљи Њемачкој?
 „Јер погуби Остроч-капетана,
 „Лудо д'јете, јединца у мајке?
 То говори Кулинова када,
 То говори, а с душом се бори;
 Доље паде, горе не устаде,
 Већ и она црче од жалости.

Најважније из закона о опћинама.

III.

Закон о уређењу опћина у Угарској.

У Угарској су уређене опћине¹ законом од г. 1886. и ми ћемо казати оно што је најглавније из тога закона и што ваља знати.

У Угарској има три врсте опћина: 1) *вароши* (градови), који су уређени налик на градска поглаварства у Хрватској и Славонији с градским начелником на челу; 2) *велике опћине*, које као и опћине у Хрватској и Славонији врше саме својом снагом оне послове које им закон прописује; 3) *мале опћине*, које не могу да врше саме својом снагом оне послове, што закон о опћинама налаже, него морају да се уортаче (удруже) с другом којом опћином.

У границама закона опћина у Угарској врши своје унутрашње послове и извршава законе, владине и жупанијске наредбе, што се тичу државне и жупанијске управе.

Опћинска се власт простире на свако лице, које станује или се бави у опћини или на опћинском земљишту, а исто се тако простире та власт и на сваку ствар у опћини. Сваки грађанин мора припадати којој опћини, али свако може припадати само једној опћини. Може и туђинац из друге семље становати у опћини, може да се у њој настани и опћина га може примити под своју надлежност, ако то пријави опћини, ако може себе и своје хлебом хранити,

¹) Срби у Срему, Бачкој, Банату и у Србији употребљавају стари облик: општина, општински, остали Срби кажу опћина, опћински и ово је, кажу научници, бољи облик, јер је млађи.

да не падне опћини на терет и ако је честит човек.

Опћина решава сама у својим унутрашњим пословима и установљава правилник (статут); своје закључке и статуте извршава сама по својим поглаварима и чиновницима; располаже опћинским имањем; разрезаје и утерује општински прирез; брине се о опћинским путовима и о другим саобраћајним средствима; стара се о опћинским школама и о другим сличним заводима; рукује пољском, пожарном и јавном полицијом, и брине се о сиротињи; ужива сва права, и врши све дужности, што их закон даје и налаже опћинама.

Опћина врши своје автономно право по свом представништву. Број опћинских представника (кметова, заступника) равна се по броју становништва, то јест на сваких 100 душа рачуна се по један представник. У малој опћини не сме бити мање од 10, нити више од 20 представника, у великој не мање од 20, нити више од 40, а у вароши с уређеним магистратом не мање од 48, нити више од 200 представника. Половина представника састоји се из оних опћинских становника или пунолетних газда, који плаћају највише непосредног државног пореза (вирилци, који се не бирају). Другу половину бирају опћински бирачи, а осим ових су представници још и они опћински поглавари, који по свом звању имају право гласања.

Не може бирати ни биран бити: ко је правомоћно стављен под оптужбу са такога злочина или престопа, са кога казнени законик одређује да кривац неко време не може бити чиновник нити вршити грађанска права; даље онај, који још стоји под пресудом, која га је осудила на робију, тавницу, на обичан затвор или државни затвор дужи од три месеца, или која му је за време одузела грађанска права; најпослед ко је правомоћно осуђен због злочина или престопа, што га је из грабљивости учинио; војник, који служи у заједничкој војсци (у марини) или у домобранству; државни и жупанијски чиновник, ако у опћини не би плаћао другог пореза осим доходарине на своју плату; ако пак осим доходарине плаћа и други порез, онда му се с овим заједно урачунава и порез на плату; ко је под стечајем; у варошима с уређеним магистратом осим свију тих набројаних још и онај, који не зна читати и писати.

Опћински је бирач: сваки опћински становник, који је навршио 20 година и на своје имање или доходак плаћа већ две године у опћини државни порез; ко пак осим доходарине I. разреда не плаћа другог пореза, само је тако бирач, ако не стоји под влашћу газде; даље сваки завод, друштво, ако има у опћини непокретног имања и на то порез плаћа.

Кад се бира, имена се гласача јавно бележе, а бира се гласачким листићима.

Редован је председник скупштине у малој и великој опћини биров, (кнез) (начелник) а у вароши с уређеним магистратом градоначеоник.

Број и време скупштинама установљује опћина уредбом својом, али свака опћина мора сваког пролећа држати скупштину, која ће прегледати годишње рачуне, и сваке јесени другу скупштину, која ће установити годишњи прорачун. Ако би зажелео (кнез) биров, градски начеоник, или само представништво, или четвртина представника, може се држати ванредна скупштина, кад год то прилике собом донесу. Председник је дужан бар 24 сата раније објавити представницима време, кад ће се редовна или ванредна скупштина држати, и предмете, који ће се на њима расправљати. На ванредним скупштинама могу се расправљати само они предмети, који су тако објављени, а на редовним и други предмети, па могу и поједини чланови скупштине предлагати самосталне предлоге. Само што се ти самостални предлози морају бар на 24 сата раније пријавити опћинском поглаварству, и да су пријављени, мора посведочити скупштински записник.

Скупштину отвара и затвара председник; он руководи већање и мотри да се одржи пословни ред.

О привреди.¹

Овом приликом хоћу да рекнем неколико ријечи и о народној привреди. Данас сви народи и државе воде о народној привреди велику бригу, јер је народна привреда једна од најглавнијих погодаба за народни напредак и народну просвјету. Човјек привредно јак, дакле који добро стоји, свој је човјек; не моли никога ни за што, него чак може да помаже и своје ближњему и сваку народну ствар и покрет. Таки човјек боље се храни, боље се одијева, може да набавља корисних књига и да чита, те је тако виђен у друштву. Тиме опет не ћу да кажем, да не може то исто бити и привредно слабији, сиромашнији. Оном првом је то свакако лакше. То што вриједи за појединог човјека, вриједи за задругу, за село, за опћину и тако даље; вриједи за читав народ. Које село добро стоји, ту је све у свом реду: путови, лијепе, здраве и чисте куће, мање се догађа крађа, паљевина и свега осталог зла, јер свак има за себе доста, па не дира у туђе. Као што напријед већ истакох, може онда тако село да помаже и народне ствари, школе, тај аманет нашег просветитеља, св. Саве.

¹ Говорио г. Емил Чарка на светосавској бесједи у Дрежници код Огулина.

Но сад да кажем, што треба да привредно напредујемо. Прије свега треба за то човјек, који ради, који зарађује и привређује. Чим има више људи, који раде, тиме ће више и зарадити, привредити. Зато је дакле прије свега потребно да се што више свијет рађа, јер је радна снага људска најпрва и најпреча за привређивање. Многа дјеца нијесу никога упропастила. Србине брате! Сјети се оне своје пословице: „*Руке су радилице, а очи су варалице*“, као и оне: „*Дјеца су божји благослов*“, па ћеш одмах увидјети важност многијех руку и људскога рада. Кога је међутијем Бог дјецом обдарио, нека их пошље, када сврше школу, „Привреднику“ у Загреб. Он ће им наћи мјеста у различитим корисним занатима, па ће постати ваљани и вјешти занатлије, трговци и други привредници, те ће тако користити и себи и својима и свом српском народу.

Даље је потребно да човјек чува своје здравље, а особито мале дјеце, јер обично код нас највише помре мале дјеце, а то је велика штета. Зато треба даље да су и куће у реду, да се провјетравају, бијеле. Не каже се узалуд: „*Здравље је највеће благо на свијету!*“

Даље треба човјек да штеди. Човјек, ма колико приређивао, не ће поћи унапријед, ако не штеди; дакле ако све не потроши, што заради и привреди према оној народној: „*У радише свега више, у штедише још и више*“.

Да бисмо привредно могли напредовати, потребно је даље, да оснивамо српске земљорадничке задруге. Свако наше и најмање село треба да има своју земљорадничку задругу, гдје ће сељани окупљени у таку задругу моћи лакше да се помажу у свему, да се привредно дигну и постану још бољи и честитији. Има овакијех задруга преко 200 међу нама Србима у Хрватској и Славонији и Угарској и свагдје се са њима хвале, јер су десна рука Србину ратару. Зато браћо Срби, гдје год нас има оснивајмо српске земљорадничке задруге.

Ако хоћемо да привредно напредујемо, морамо знати и разумно (рационално) обрађивати земљу и радити ваљаним, напредним алатима, јер: „*Без алата нема заната*“ и опет вели наша српска пословица. Због тога треба да наш свијет чита књиге и листове, који му о том пишу, као што је лист „Привредник“ у Загребу. Даље је потребно Србину ратару, да упозна своју прошлост, да упозна своја права и дужности у опћини, котару, жупанији, да сазна, што смије радити, а што не смије, да не долази у сукоб са законом, те се тиме излаже трошку и дангуби, а то му онда не да да се привредно подиже. О свему томе лијепо и народски пише лист „Српско Коло“ у Загребу, који је почео

да излази прије три мјесеца у Загребу и који треба сваки Србин ратар да наручи и да марљиво чита, а није скуп, јер стаје на годину само двије круне и 40 потура (филира).

Да би пак народ што лакше могао доћи до ваљаних књига, то треба да у сваком и најмањем мјесту оснивамо сеоске књижнице, као што је о том писано у овом народном листу „Српском Колу“, гдје ће бити различитих корисних и забавних књига и које ће народ онда узајмљивати, читати и њима се користити.

Да се пак што више књига и новина рашире међу нашим српским свијетом, потребно је да што више људи зна читати и писати, а то ће бити, ако родитељи дају своју дјецу у школу, а не устављају их од школе, као што се то обично код нас чини. Шиљући дјецу у школу, испуњавамо уједно аманет свога просветитеља св. Саве, јер нека нам буде то увијек на уму, да морамо ићи затијем, да сваки Србин и Српкиња знаде читати и писати, да прогледа и да се користи знањем, што је у књигама и новинама.

Ако будемо овако радили, као што напријед истакох, моћи ћемо привредно поћи напријед и остати ваљани људи и честити Срби.

Народно здравље.

Неговање мале деце.

На здравље мале деце родитељи треба да пазе што више. Кад дете у првој младости закржљави или ухвати клицу какве болести, може то да му љуто шкоди и касније у животу, кад стане на снагу. Најчешће се деца разболевају у првој години живота, и то због *хране* неподесне за њих. Многе матере не могу, а неке опет неће да *доје* своје дете, било то због здравља или због зараде, а често и без разлога. Богати родитељи могу накнадити напшчету (детету од сисе) мајчино млеко, јер узму дојиљу, али много деце остане без природне хране — мајчина млека. У таквим приликама дају им родитељи махом или кравље млеко, или млеко других животиња. Истина је, да је поред матерна то млеко најподесније, али није у свему једнако материну. Мора се пазити, да то млеко буде увек чисто; мора се разблажити водом; мора се добро прокувати и мора му се шећера додавати. Често пута су матере раде, да својој нежној деци даду што јачу храну, па их хране или само једва или никако неразблаженим животињским млеком, па дете због тешке хране поврати деломице оно, што је примило, а често се дете разболи од тога. Ако се прерано покуша, да се дете дигне храном одрасле

Савјетујте своје рођаке и пријатеље да купују и читају овај лист.

чељади, обично се то свети тиме, да таква деца махом оболе од желуца или црева. Лекари не забрањују, да се деца, која су старија од три месеца даде и добро кувана и прођена чорба (јуха) од зоби (овса), јечма или другог кога жита.

Опасан пролив и бљување дечје често настане због тога, што се при остављању и употреби млека не пази на чистоћу. Стога пролив и бљување покосе више деце, која се хране животињским млеком или којом скробастом заменом матерна млека, него она која се доје.

Лако тесто од белог брашна подносе деца истом у десетом месецу живота, а меко обарена јаја тек кад наврше годину дана. На лако сварљиво месо навикну се гдекоја деца, истина, већ у току друге године, али им меса не би требало давати пре него што ступе у трећу годину. Исто тако не треба деца до тог времена давати ни зеља ни кромпира ни воћа. Касније се деца лако науче на снажнију храну, али им ипак не би требало давати тешких, јако зачињених јела, али никако и никад не жестоких пића. Навиквати их на шећер и друге посласице, рђав је обичај. То смета васпитању и подгриза дечје здравље тиме, што изазива зубобољу и квари желуцац.

Прво и најважније правило у неговању деце, то је *чистоћа*. Ако хоћемо да нам деца напредују, ваља их сваки дан купати, косу и боре на зглобовима (прегибима) брижљиво очистити, она места, на која нечистоћа најлакше долази, прашком подасути, а кад кад и машћу помазати. Деца, која се тако не негују, хоће кожа да се разрањава и разједе, или се оспе, а то може сметати и развићу њихову.

Од *назеба* је дечје тело веома осетљиво. Стога се за купање узима млака вода, а за одело и постељу топле хаљине и покривачи. Али не треба страховати од чиста ваздуха (зрака) у слободној природи. Ако није јак ветар, киша или снег, ваљало би децу већ неколико недеља после рођења сваки дан на поље (ван) износити.

Особито треба пазити *на очи новорођенчета*. Тако звани *дечји цвет или поганица* болест је, од које, се на жалост, кад кад ослепи, а та се болест, ако се за времена позна може готово увек излечити. Стога не треба оклевати, него одмах потражити лекарску помоћ, чим се очи зацрвене, капци залепе или капљице од слуга покажу у очним угловима, јер су то знаци запаљења очију, које се зове поганица или дечји цвет. Светлост дана здравом дечјем оку не шкоди, али му може нашкодити, ако сунце сувише јасно кроз позор упира.

У дечјој соби мора бити *тишине* и *мира*, јер новорођенче треба да првих месеци свога живота много да спава.

Плач напршчади није ништа друго до знак, да се живот буди. То је језик, којим дете другима исказује своје потребе. Дете, које јако плаче, често је гладно и престане плакати, чим му се даде више хране. Често је узрок плачу каква мокра пелена или то, што дете жуљи каква неспретно савијена или обучена хаљиница. Страх, да дете зато плаче, што је болесно, ретко је кад основан. Напротив, снажан глас узима се као знак здравља.

У другој половини прве године живота изазива *ницање зуба* неке неприлике. Рубови код десни набубре и постану вредовни; пљувачка се јаче лучи; деца турају ручице у уста; немирно спавају; кењкава су и зловољна. Гдекада их подилази и јака ватра, али друге болести, које се у то време јаве (као што су на прилику: оспице, трзање и страва, кашаљ, јака ватруштина) обично немају никакве везе с тегобама од зуба. Највише ако тиме, што се у исти мах јаве, једна тегоба другу појача. Зла навика, да се свака болест у томе времену доводи у везу с ницањем зуба, па се тога ради и не тражи лекарска помоћ, свети се чешће смрћу детињом, и ако се могло помоћи.

На измаку прве године почну деца *проговарати*. Деца проговоре обично без икакве тешкоће и не треба мислити, да то много зависи од тога, је ли детињи језик припет или није. Ако је везица испод језика кратка и затегнута, она се мало по мало кретањем језика протегне. Стога не ваља резати „припет језик“, јер може бити и опасно, ако се потврди, запали и загноји.

У то доба деца траже да *дубе* и да *ходе*. Стога треба на њих пазити добро, да не падну и да се не озледе. Кад и кад пођу деца тек много касније, — нарочито онда, ако деца од тако зване градске *болести* (рахитиса, енглеске болести) кости омекшају. Приморавати такву децу, да рано ногом пођу, није добро. Овима највише годи, ако дуго леже, јер се при ходу под теретом тела слабе кости увијају. Стога треба децу, која болују од те болести, тек друге или треће године учити да ногом пођу.

Шта се збива у нас и у свијету.

Сабор краљевина Хрватске, Славоније и Далмације завршио је свој посао и посланици су се разишли већ кућама. У сабору се, како смо јавили, расправљало о законској основи о прорачуну за идућу годину. Сад ће та законска основа бити подписана краљу на потврду, или како се то учено каже, на санкцију. Кад владар потврди, онда законска основа постаје законом.

У сабору се много говорило приликом те расправе. Опозиција, то јест посланици који су против ове владе, износили су и невоље, које тиште народ и земљу, али све то иде некако мртво и жалосно. Опозиција је слаба по броју, јер је десетак људи према седамдесет од владе.

стране мало. Али и то, што има нешто опозиције, није онако, како би требало да буде. То су људи већином за борбу остарели и малаксали, па зато нема ни у сабору живота. Већина опет, која је уз владу, још је гора и неспособнија. И зато ће све то тако ићи, док не дођу нови и млађи људи, који нису везаних руку и који не морају да се не обазире ни десно ни лијево. Они ће унијети и живота у сабор, јер као што се бара устоји, тако и људи, ако су увијек исти на истом мјесту.

Ми Срби и немамо опозиције у сабору, па зато се ни нема ко заузети за наше српске ствари у сабору. Срба, којих има око тридесет у сабору, сви су уз владу, па смију казати оно што им влада и сва владина странка допусти.

Да ли ће бити и код нас друкчије и да ли ће се прилике окренути на боље, стоји до тога, какве ћемо људе послати у сабор. Пошаље ли народ у сабор ове исте људе, које и досад биће му исто као и досад. Али, без муке се сабла не сакова, па тако и без рада не изабраше други људи.

Сабор угарски у Пешти још никако да отпочне радити. Само се говори, а ништа се не може свршити нити може сабор коју законску основу донијети, па тако нема још ни прорачуна ни рекрута. Десетак опозиционалаца тражи још увијек маџарски језик у војсци и не попушта влади. Каже се, да министар председник гроф Тиса мисли увести и споредне (паралелне) седнице, то јест и до подне и по подне, па да ће тако сломити опструкцију. Али онда прети сва остала опозиција, да ће устати против Тисе. Како ће Тиса изићи на чистину и хоће ли му то поћи за руком, не може човек рећи унапред. Доста то, да држава има велике штете, јер сабор не ради, што је за државу потребно. А све зато, јер Маџари хоће и у заједничкој војсци маџарски језик. Што има више других народа у Угарској него Маџари, они се не обазире на то. Имају сву државну власт у својим шакама, па мисле да могу радити, како хоће.

У Србији се променило министарство и дошли су нови људи на владу. Остао је из старог министарства као министар председник генерал Сава Грујић и министар унутрашњих послова Стојан Протић. За министра спољних послова (то је онај, који води политику државе према страним државама) дошао је Никола Пашић. Пашић је искусан и вјешт државник. Ова влада, која је дошла, јача је од пређашње, и у ово бурно вријеме, кад може да букне на Балкану сваки час пламен, врло је добро, да је така влада дошла.

Због тога, што је Русија ушла у рат с Јапаном, листови у Србији кажу, да Србија мора бити мирна док се рат у Азији не сврши, јер непријатељи Српства можда ће хтјети да изазову немир на Балкану, да се увуче у рат и Србија и Бугарска, и они да дођу касније и поберу плодове. У ово тешко вријеме морају Србија, Бугарска и Црна Гора, добро пазити, да се не би окористио ко други на њихову штету тиме, што је Русија везана ратом у Азији.

Истина, аустро-угарски министар спољних послова гроф Голуховски рекао је, да ће на Балкану остати онако, како су уговориле Аустро-Угарска и Русија, али код политичара су ријечи зато, да сакрију намјере и мисли.

Руско-јапанско рат. Какве су снаге Руса и Јапанаца за рат?

Јапан има око 48 милијуна становника, војске има пола милијуна (500.000 момака), но од тога броја може за рат с Русима повести само половицу (250.000 момака), ону другу половицу мора оставити код куће, јер није сасвим извјезбана а онда, треба војске и у својој земљи.

Русија има око 140 милијуна становника и може дигнути у рат до 3 $\frac{1}{2}$ милијуна (3.500.000 момака) војске. Руска снага је дакле седам пута јача него јапанска.

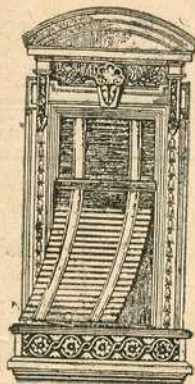
То је на копну (на сувом). На мору има *Јапан* за бој око 170 ратних лађа, *Русија* има на 500 ратних лађа. И ту је дакле Русија јача три пута од Јапана.

Како стоје сада Руси и Јапанци у снази на бојном пољу?

Онај простор (они крајеви) гдје се војске туку, зове се бојно поље. То бојно поље је далеко на Истоку, од наших кућа је до крајева гдје се Јапанци и Руси туку као до Америке. Јапанска држава је сасвим близу бојнога поља, па може зато и на мору и на копну своју читаву војну снагу (како сам је горе израчунао) повести у бој против Руса. То су они и учинили. Код Руса није тако. Најјача снага руског царства је овдје у Европи (два дана вожње жељезницом од нас далеко) а отаде, из тога свога европскога царства морају се Руси возити 18 дана жељезницом да дођу на бојно поље на Истоку. Руска војска је развијена по читавом грдном руском царству, у Манџурији (то је руска земља која граничи са бојним пољем на Истоку) имаду Руси у мирно доба око 100.000 момака, но они су већ око Божића почели слати тамо своју војску из Европе, те ће имати сада у Манџурији око 200.000 момака. Манџурија је велика као наша држава (Аустро-Угарска) па зато није то двјеста хиљада руске војске на окупу, те ће с тога бити Јапанци испрва по броју јачи него Руси. То је на копну. И на мору су јачи јер Руси имају на Истоку на мору само око 90 ратних лађа.

Кад све добро размислиш што сам написао, видиш да су Јапанци на бојном пољу за сада јачи него Руси, но кад се сјетимо коју грдну војску имаду Руси онда знамо да неће дуго трајати па ће Руси бити јачи. Колико ће трајати тешко је рећи. Из Русије се иде 18 дана жељезницом до Манџурије, сваки дан може жељезница носити око 16 возова (један за другим). У једном возу иде око 1000 момака. Руска војска је најјачија на свијету и може се рећи, да ће оно руске војске што је сада на бојном пољу и ако је мања од јапанске зауставити Јапанце и задржати их док Русима помоћ из Европе дође.

Оако се тражи на цедуљи без марке поново број:
(С поља) Reklamacija. „Srpsko Kolo“ Zagreb (Унутра).
Рекламирам тај и тај број. Потпис.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капана

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Дјеновници бадава и франко.

604. 1—24.

П. н. госп. акционари

СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ У КОРЕНИЦИ

овим се најучтиввије позивају, да изволе доћи на

V. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати у недјељу 15. (28.) фебруара 1904. год. у 3. сата по подне у друштвеним просторијама, са овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Извјештај управног одбора о друштвеном раду у прошлој години.
2. Извјештај надзорног одбора.
3. Читање баланције и приједлог управе о подјели чистог добитка.
4. Давање разрјешнице управном и надзорном одбору.
5. Избор надзорног одбора према одредбама штатута.
6. Евентуални приједлози.

Кореница, 3. фебруара 1904.

Управа.**Рачун изравнања**

закључен на дан 31. децембра 1903.

Имовина :	Круна	п.	Дуг :	Круна	п.
Благајна	28656	79	Главница	60000	—
Мјенице	579455	50	Улози на штедњу	563312	80
Обвезнице	10952	86	Реесконт	1034	—
Текући рачун	66569	—	Пријеносна камата	5784	21
Папири од вриједности	4765	—	Резервни фонд *	37710	—
Привремени рачун	975	62	Нераздјељене дивиденде	314	—
Дужници	12000	—	10% порез на камате од улога	1174	48
			Пензиони фонд	334	—
			Чист добитак	33711	28
	703374	77		703374	77

* Резервни фонд са овогод. дотацијом изнаша К 56.000.

Рачун добитка и губитка.

закључен на дан 31. децембра 1903.

Губитак :	Круна	п.	Добитак :	Круна	п.
10% порез на камате од улога	2122	21	Камате од мјеница	71352	29
Разни трошкови	5107	98	" " обвезница	804	12
Плаће	4059	92	" " текућег рачуна	2344	01
Порез на рад штедионице	2400	69	Пријенос из год. 1902	5	41
Камате на улоге	21222	25			
Камате по мјениц. у реесконту	5881	50			
Чист добитак	33711	28			
	74505	83		74505	83

Кореница, 31. децембра 1903.

Књиговођа :

УПРАВНИ ОДБОР :**Димитрије Таминцић с. р.**

председник: **Манојло пл. Оклобџија с. р.**   потпредседник: **Стеван С. Калембер с. р., Пајо Тишма с. р., Перо Коруга с. р., Стево Вукадиновић с. р., Симо Жигић с. р.**

Овај рачун „Изравнања“ и рачун „Добитка и Губитка“ прегледали смо, сравнили са главним и споредним књигама и у реду пронашли.

НАДЗОРНИ ОДБОР :

Мане Жигић с. р., Михаило Станић с. р., Миле Жигић с. р.
председник

605. 1—1.